

ופטרנום לשלום.

אמר לו רבי יהודה בן בבא – תמה אני אם לא יצא שכרם בהפסדכם, [כלומר, שכרם שנשתכרתם בממון, יצא ואבד בשביל הפסד עונש, שתענשו על חילול יום טוב], שהרי אמרה תורה "לְקַם" ולא לנכרים.

והנה, לדעת רב הונא, אם היה העגל ראוי לישראל לאכילה, ודאי לא היה חטא בשחיטתו, כי אף ששחטוהו לצורך הבלשת, מאחר שוודאי היו יכולים לאכול ממנו גם הם עצמם, שהרי היה שלהם, השחיטה מותרת. אבל העגל היה טרפה, שאינו ראוי לאכילת ישראל אלא רק לנוכרים, ולכן חטאו בשחיטתו.

וכל זה כדעת רבי יוסי הגלילי, האומר, שלא הותרו מלאכות לצורך אוכל בעלי חיים, אבל לדעת רבי עקיבא, הותרו מלאכות גם לצורך אוכל בעלי חיים שמזונותיהם עליו, מאחר שראוי העגל להאכילו לכלבים, לא חטאו בשחיטתו ועשייתו ביום טוב.

מלאכת אוכל נפש לנוכרים ולבעלי חיים

נתבאר שהכתוב, "וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם פל מלאכה לא יעשה בהם אף אֶשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם" (שמות י"ב ט"ז), בא להתיר מלאכת אוכל נפש ביום טוב, ונאמר המיעוט "לְכֶם", לומר, דווקא לצרככם, ולא לצורך אחרים, ונחלקו חכמים בדבר.

לדעת רבי יוסי הגלילי – מאחר שנאמר "אֶשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ", היה מקום לומר, שגם בעלי חיים בכלל, שהרי יש להם נפש, כמו שנאמר, "וּמִכָּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ פֶּתַח נֶפֶשׁ" (ויקרא כ"ד י"ח), ולכן נאמר "לְכֶם", לומר, דווקא "לְכֶם", ולא לצורך בעלי חיים, [אף על פי שמזונותיהם עליכם, וכל שכן שלא לצורך נוכרים].

ולדעת רבי עקיבא – הכתוב "אֶשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ" מלמד, שבאמת גם צורך אוכל נפש בעלי חיים מותר, והכתוב "לְכֶם" בא ללמד, דווקא "לְכֶם", ולא לצורך נוכרים, אבל לצורך מאכל בעלי חיים השרויים אצלכם ומזונותיהם עליכם, מותר לעשות מלאכות.

ואומר הר"ר שמואל מאייבר"א בשם אחיו הר"ר משה, שהלכה כרבי יוסי הגלילי.^א

^א ואף על גב דקיימא לן דהלכה כרבי עקיבא מחברו, דהא אשכחנא סתמא דמשנה כותיה דרבי יוסי